

IZHAJA VSAKO SOBOTO ZJUTRAJ, POSAMEZNA STE-
VILKA LIR 15, DIN 5, ZAOSTALE STEVILKE DVOJNO.
CELOLETNA NAROCNINA LIR 700, POLETNA LIR
360, TRIMESEČNA LIR 190. UREDNISTVO IN UPRAVA:
TRST, UL. MONTECCHI 6-II — TELEF. 95-919 — DO-
PISTI SE DOSTAVLJAJO UREDNISTVU. NEFRANKIRA-
NA PISMA SE NE SPREJEMAJO, ROKOPISI SE NE
VRACAJO. — OGLASI: V ŠIROKOSTI ENEGA STOLPEČA
ZA VSAK MIL. L. 30. OGLASI SE PLACAJO VNAPREJ.
POSTNINA PLACANA V GOTOVINI, SPED. ABB. POST.

DELO

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA
NARODA SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

TRST SOBOTA, 12. NOVEMBRA 1949

V prihodnji številki bomo
objavili važen članek z
razkritji, kako so titovci v
Trstu likvidirali internacio-
nalistične voditelje KP

Cena 15 lir - 5 din

NESRAMNA IGRA

Ou dneva, ko je titofašistični go-
dopar cone B Beltram povedal beo-
trajsko stališče glede tržškega
vprašanja in ko je to linijo še jas-
neje nakazal titofašistični gaudi-
ter na STO, Babič se je začel
pravcati gonja proti edinemu izho-
du, ki nam sedaj zagotavlja naj-
boljšo rešitev in ki bi omogočil
preprečiti imperialističnih načrtov
na tem važnem delu Evrope.

Titofašistično stališče proti zdru-
ženi obliki, proti umiku okupa-
cijskih čet, proti imenovanju gu-
vernerja in za obstojne stanje je
najbolj reakcionarna črta. Proti te-
mu vprašanja. Proti tej črtili
je imperialisti ne borijo, kakor se
ne borijo proti cepitvi Nemčije.
Kaj pa pravijo, da bi skušali u-
praviti to svoje protititovski in
imperialistično stališče? Pravijo, da
niso guvernerja, ker ga hočejo
komunisti in ker bi guverner po-
moč priključitve Trsta in tudi
cone B k Italiji. Titofašisti mislijo,
da so tržške demokracije in de-
mokratizacija ničrna raja, ki ji
niso mogli navedenega kova
naložiti vse bedarije tega sveta.

Prav to smo se zmogli, ker so
naše množice v njihovem pogledu
dokazale, da so temeljito zrela in
da so vedele, kam vodi titovska
pot in kam vodi pravilna, interna-
cionalistična pot.

Prisel pa je čas, da se te ljudi
razkinko in da se pove kaj so tudi
nam ljudem, ki jim iz sentimental-
nosti in iz bojazni pred Italijo sle-
dijo.
Isto pesem so titofašisti zaigrali
gleda koroskega vprašanja. Svirali
so na svoje gosli o priključitvi Ko-
rške k Jugoslaviji, zahrbtno pa so
se odpovedali vsaki najmanjši zah-
tevi. Prodali so Korško in nato ob-
stojno Sovjetsko zvezo, da je kri-
za izšla; izdali so koroske Slo-
vence in začeli gonjo proti Sovjet-
ski zvezi, češ da je za nekaj mi-
nuta dolarjev prepustila imperia-
listom naše brate. Toda ne sa-
mo to. Ko so pred leti povedali
svoje stališče glede Koroske, so
zahtevali od Sovjetske zveze, naj
jo bodoce podpira stališče o pri-
ključitvi ozemlja k Jugoslaviji, in
saj to nato prevzame vso odgovor-
nost za Sovjetsko zvezo, naj
torej prekinjajo jugoslovanski
narod, Trst in njegovo klinko pa
bi slavlili kot »najodločnejšo
pomoč za narodnostne pravice. Jas-
no je, da je Sovjetska zveza morala
odločiti tako sleparijo.

Na pesem skušajo zaigrati tudi
gleda tržškega vprašanja. Kričijo,
da je zaradi tega, da je treba ohr-
aniti status quo, da iskači sporazum
z Italijo na podlagi dogovora Tito-
v. V bistvu hočejo torej, naj
se priključena Jugoslavija in naj se
pove. A priključitvi Italiji, a naj bo
vedno pod okupacijo anglo-ameri-
ške čet, ki so s garancijami za fa-
šistični diktator v Jugoslaviji in za
faskalni režim v Italiji.

Upravično moremo danes obto-
žiti pred vsemi ljudmi in predvsem
pred Slovenci titofašistično kli-
ko, ki ne mestarija, ki je prodal na-
šemu režimu, ne da bi se zme-
nili za narodnostne pravice Slove-
nc.

Titofašisti so torej prepustili Trst
Italiji in še vedno kričijo, da je
mogoče, da se neko stvar prodaj
in ko jo že prodali? Titofašisti so
Slovensko prebivalstvo na milost in
na sovražnost italijanskega klerikalnega
in fašističnega režima, kakor so De Gasperi-
jevo in v coni B na milost in nemilost
Slovenskega fašističnega šovinizma.

Obe vladi sta torej prodali intere-
se ljudstva, kar je sedanje stanje
v Trstu nepotrebnost imperialistov,
konec v Evropi, center prevarni-
štva, center opore De Gasperi-
jeve in Titovemu režimu.

Dogodki nam potrjujejo to res-
nico. Te dni je izšla odredba, s
sumničnostmi vseh ljudi, ki delajo
pri ZVU in okrog ZVU. Odredba
bi, ki je zela sila statutom kapitali-
zma, ki so veljale za inozemce v sta-
cionalnih delcih. Šlo to odredbo so
bom torej povedali, kaj je Trst.
Trst je gošček, ki je prizadevanje
vseh neke tretje sindikalne orga-
nizacije, kar je nepopolnoma za
se v Trstu dovoljuje enotnost de-
lavskega razreda.

To je torej, kar hoče Babič: ko-
vencij imperializma. Zato neče gu-
vernerja, zato kriči, da prodajamo
Trst Italiji, medtem ko ga je sam
prodal.

Njemu pa zagotavljamo da se ko-
vencij burka ne bo ponovila v Tr-
stu. Temo so porok demokracije
imperializma, ki so spoznale bistvo im-
perializma in titofašizma.

Vsi narodi sveta so proslavili obletnico Oktobrske revolucije S pomočjo atomske energije SZ zmagoslavno koraka v komunizem

Govor tov. Malenkova - Proslave po svetu - Sovjetski ljudje ne uporabljajo atomske energije za novo klanje in razdejanja, marveč za preobrazbo narave

Po vsem svetu so narodi dostojno
proslavili 32. obletnico velike Okto-
brske revolucije, ki je največji in
najvažnejši datum svetovne zgodovine,
ker zaznamuje začetek novega
veka, socialističnega veka.

Ljudske množice so letos prosla-
vile ta dan z velikim navdušenjem
in z velikanskimi manifestacijami,
da izpovedo svojo ljubezen Sovjet-
ski zvezi, trdnjavi miru in demo-
kracije, ki jo danes ogrožajo anglo-
ameriški imperialisti.

Manifestacije ob priliki 32. oblet-
nice Oktobrske revolucije so poka-
zale, kako je narasla vojska demo-
kratičnih sil in da so se od 7. no-
vembra 1917. izvršile v svetu prav
zaradi te revolucije in obstoja Sov-
jetske zveze velikanske, odločilne
spremembe. Danes je socializem ne-
izbrisljivo dejstvo in koraka z ur-
nim koraki proti zmagi.

Manifestacije ljubezni in preda-
nosti Sovjetski zvezi sadu Oktob-
rske revolucije so bile po vsej Ev-
ropi. V državah ljudske demokracije
so ogromne množice ljudstva na
velikih zborovanjih na katerih so
govorili najvišji predstavniki drža-
ve, izpovedale svojo neomajno zve-
stost načelom Oktobrske revolucije
in Sovjetski zvezi ter z odločnostjo
poudarile, da ne bodo dopuščale
provokacij imperialističnih agentov
titovskega kova. Objubile so da bo-
do nadaljevale pot, ki jim jo je
zahtevala velika revolucija in ki vo-
di v socializem.

Prav tako so množice še ne osvo-
bojenih dežel dvignile svoj glas
upor proti razkrajajočemu se se-
danjemu družbenemu sistemu, ki
skuša zavlačevati svoj končni zlom
s pripravami na novo vojno in z
zasluževanjem drugih narodov.

Toda največja, najslavnejša in
najpomembnejša manifestacija je
bila v Moskvi, v središču napredne-
ga sveta, v središču socializma.
V ponedeljek je bila v Moskvi ena
izmed največjih ljudskih manifesta-
cij, ki jih je do sedaj doživela Sov-
jetska zveza. Po glavnih ulicah
Moskve so se zvrstili stotisič in
stotisič prebivalcev Moskve.

Na slavnem Rdečem trgu je bi-
la velika vojska parada, na kate-
ri so sodelovali oddelki moskovske
garнизона. Nad Moskvo so pole-
tele nepremagljive enice rdečega
letalstva z letali najnovjšega tipa
in predvsem pa z letali na reakcij-
ski pogon, ki jih je bilo zaradi nji-
hove nadzorovane brzine samo si-
lišati in ne videti.

Veliki vojaški paradji je sledila
nepregledna povorka dveh milio-
nov ljudi, ki so defilirali pred Le-
ninovim mauzolejem in vzklikali

svoji domovini. Boljševski partiji
in svojem velikemu vodji, genial-
nemu učitelju vseh naprednih sil
v svetu, tovarisu Stalinu.
Prejšnji večer pa je imel v Mo-
skvi slavnostni govor tov. Malen-
kov, sekretar Centralnega komiteja
Vsevolne komunistične partije
(boljševikov).

Tovaris Malenkov je v prvem de-
lu svojega govora podal rezultate
dosedanje povojne graditve v Sov-
jetski zvezi in ugotovil, da je prvi
povojni petletni načrt skoro dokon-
čan. Ugotovil je neoparavano nad-
moč socialističnega nad kapitali-
stičnim sistemom in podal kratko
analizo bodočih in sedanjih nalog
sovjetskih ljudi in komunistov.

V kratkem pregledu dosedanjih
uspehov je ugotovil odločilno na-
predovanje sovjetske industrije, sov-
jetskega kmetijstva, sovjetske živi-
noje, sovjetskega znanstva in kul-
ture, sovjetske umetnosti in litera-
ture. Ugotovil je predvsem, da se
je življenjski standard sovjetskega
človeka zboljšal tako, da je danes
višji od življenjskega standarda a-
meriškega človeka.

Tov. Malenkov je v svojem go-
voru poudaril, da je Sovjetska zve-
za dosegla uporabo atomske ener-
gije na industrijskem polju, kar ni
uspelo nobeni drugi državi na sve-
tu in kar predstavlja odločilen ko-
rak Sovjetske zveze k prehodu iz
prve v drugo fazo komunizma, in
fazo kjer vsak človek daje po svoji
spособnosti in dobi po svojih po-
trebah.

V drugem delu svojega govora
je tov. Malenkov orisal sedanje
stanje v kapitalističnem svetu, ki z
obupanjem išče izhoda iz povojne
krize. S številkami je dokazal, da
so ZDA na pragu popolnega gospo-
darskega poloma in zato skušajo za-
suzniti ves svet in sprožiti novo
svetovno vojno, da si ponovno pri-
dobijo prostrane trge, ki so jih iz-
gubile po Oktobrski revoluciji v
Sovjetski zvezi in zaradi Oktob-
rske revolucije in obstoja Sovjetske
zveze v državah ljudske demokra-
cije in v prostoru kitajski deželi.

Dejal je, da je bila pred 32. leti
Sovjetska zveza, prva socializma
dežela na svetu obkoljena od vseh
stranah od sovražnika, medtem ko
je danes tretjina sveta osvobodena.
Kapitalizem obkolitev socialis-
tičnih dežel se polagoma spremin-
ja v socialistično obkolitev pre-
ostalih kapitalističnih dežel.

V važnem delu svojega govora je
razkrinil Titovo klinko kot tolpo
fašističnih provokatorjev v službi
anglo-ameriških imperialistov in de-
ninovim mauzolejem in vzklikali

Maršal Rokosovski vojni minister Poljske

Na prošnjo predsednika Bieruta
je bil maršal Rokosovski dan na
razpelo Poljske republike.

Rokosovski se je rodil v Varšavi
1896. leta in je po oktobrski revo-
luciji sprejel sovjetsko državljani-
stvo. Oktobrske revolucije se je
udeležil in bil tudi odlikovan. V po-
slednji vojni je Rokosovski vodil
sovjetske armade ki so osvobodile
Varšavo in Poljsko nacističnega
suženjstva. Nič čudnega ni torej,

če je Rokosovski užival in uživa
največje simpatije in ljubezen pol-
jskega naroda. Nič čudnega ni če
zaprosi Poljska republika bratsko
sovjetsko vlado, če ji lahko vrne
svojega sina na razpoloženje. Sa-
mo kapitalisti in imperialisti ter
njihovi hlapi titovci so se zdru-
žili ob tej priliki v kampanji klevet
proti Poljski in Sovjetski zvezi.

Pred polfašistično - kapitalistično
vlado Pilsudskega je moral Roko-
sovski iskati zatočišče v Sovjetski
zvezi. Danes je na oblasti v Poljski
delavski razred. Tako se lahko vrne
Rokosovski v svojo domovino, ki
je s tem dejanjem izrazila vso hva-
ležnost Sovjetski zvezi in njeni
Rdeči armadi. To so razlogi zakaj
je podpravljal poljski parlament in
ves narod Rokosovskega z burnim
navdušenim poskanjem.

Zločinske metode fašističnega sodstva v Jugoslaviji

Ustaški zločinci naj pričajo v bližnjem procesu proti tov. Hebrangu

SS-ovci in ustaši na važnih mestih javne uprave - Zverinska mučenja
v udbovskih zaporih - Tov. Fumis in Počakaj v nevarnosti

Zadnja številka »Nove borbe«
piše, da je vedno bolj očitno, da se
titofašisti že odkrito vežejo z usta-
ši in četniki. Tako plačujejo usta-
ši, ki so padli v borbi proti parti-
zanom. Poleg tega pa nastavljajo
na važna mesta javne uprave biv-
še ustaše in celo SS-ovce. Tako je
predsednik odbora v Bosanski Du-
bič neki Jasur Travljanin, ki je
bil ustaški policaj v zemunskem ta-
borišču, kjer se je odlikoval po
pretepanju in ovažanju interniranih.
Po direktivi OZNE je bil spre-
jet v partijo in nameščen v okraj-
nem trgovskem podjetju. V istem
kraju je član komiteta titovske par-
tije neki Adžić, ki je bil ves čas
vojne SS-ovec in oficir Modre divi-
zije. Danes pa daje karakteristike
starim borcem, kolikor jih je še na
svobodi. Mladino vodi v tem kraju
znani ustaš iz zloglasnega taboriš-
ča Jasenovac A. Orozović, ki je
bil lani sprejet v Partijo. Taki pri-
meri so iz dneva v dan pogostejši
in po drugih krajih.

Zadnje čase so pripeljali iz Le-
poglav in drugih kazalnic v Za-
greb nad 400 ustašev, katere hoče-
jo »pripraviti«
Habrangu, ki je zaradi zvestobe
Sovjetski zvezi zapri že skoro dve
leti. S podkupovanjem, ljubljami
in drugimi načini skušajo od njih
zagotoviti pričevanje, češ, da je
Hebrang z njimi sodeloval za časa
NOB kot ustaški špijon. S proces-
som proti Hebrangu bi namreč radi
prikrili nadvse porazen vtis, ki ga
je v Jugoslaviji napravil Rajkov
proces in njegova razkritja.

Fašistični teror, ki besni v Ju-
goslaviji in v coni B proti komuni-
stom in demokratom, postaja iz
dneva v dan hušji. V zadnjem času
smo pisali o raznih aretacijah, ki
se tudi sedaj z nezmanjšanim tem-
pom nadaljujejo. Posebno nečlove-
ški teror vlada po titovskih zapo-
rijah, v katerih hočejo izsiliti iz sta-
rih borcev najrazličnejša »priča-
nja«, da bi tako mogli »ekonomi-
stično«
obdolžiti sabotaže, atentat-
noce in drugih zločinov.

Tako je bil 5. avgusta aretiran
delavec Fumis Aldo, ki je bil za-
poslen v ladjedelnici na Reki. Do-
danes niso tamkajšnje oblasti hotele
dati nobenega pojasnila o njegovi
aretaciji, niti ga do danes niso še
zaslišali. V času ko je tov. Fumis
v zaporu se mu je rodil otrok, in
da ni mu bilo dovoljeno videti ga
in niti ni dobil obvestila o rojstvu
lastnega otroka.

Tovariš Fumis, ki je aktivist in
član KP izza časa NOB, je poleg
tega težko bolan in se sorončni
boje za njegovo zdravje. Zaradi sla-
bane ravnanja in pomankljive pre-
hrane se je letika, na kateri boluje,
že mnogo poslabšala. Titovski biri-
ci so kljub težkemu zdravstvenemu
stanju zavrnil nekatere ženske, ki
so mu prinesle jedil v zapor. Name-
rja titovcev je, da ga na ta način
umore v ječi. Tovariš Fumis, ki je
doma iz Ronkov in je bil že leta
1945 okrajni sekretar komunistične
in antifašistične mladine, je že po-
novno zaprosil za povratek v do-
mo.

li kontrolo nad notranjim poslova-
jem občinskega odbora ter mogli
vplivati na njegovo odločitve.

S tem je predstavnik »edine slo-
venske liste«
Agneetto prepričan, da bi se ustanovila komisija za
sojstvo in kulturo, v kateri bi tudi
predstavniki Slovenec imeli svojo
besedo. Prav tako pa je vsa ta lepa
protititovska družina onemogočila,
da bi opozicija imea svojo besedo
pri doiznanju občinskih davkov,
pri upravi občinskih podjetij in
drugod.

V začetku se je tov. Zbogor v
imenu komunističnih svetovalecev
zahteval, naj občinski odbor pri-
loži proračun tudi pisano obrazlo-
žitev ter naj pojasni s številkami,
kakso si zamišlja predpisovanje
davkov.

Tov. Ferlan pa je vložil dve in-
terpelaciji. V prvi protestira in
zahteva pojasnila, zakaj uprava
ACEGAT-a uporablja državno, ki je
za vse tržičane svet kraj, za svoja
skladišča. V drugi pa zahteva na-
še zopet otvori slovenski otroški
vrt v Rojanu, ki je bil, preme-
ščen na Greto.

PO ŽELJAH IMPERIALISTOV BABIČ SKUŠA RAZBITI ES

Babič je na vsakoletni seji svo-
jih funkcionarjev, kateri je zaradi
lepšega nadel ime kongresa, odkrito
povedal svoje stališče glede Eno-
tnih sindikatov: »Bati se ne smemo
obtožbe, da razbijamo Enotne sin-
dikate. Na tem stališču je vztra-
jal fašistični špijon Bortolo Petro-
nio, ki je že leta 1927. izdal svoje
tovariše in stvar, za katero se dan-
es borijo milijoni in milijoni se
neosvobojenih ljudi.

To direktivo skušajo sedaj spro-
vesti v prakso, da bi se nadalje
razbili vrste delavskega razreda,
in tako izvršili svoj zločinski posel
napodnejših imperialističnih agen-
tov.

Danes se po vsem svetu bje bo-
ra med dvema svetovnima zvezi-
ma: prvi poskuša rešiti, kar se
rešiti da; drugi pa se iz dneva v
dan uveljavlja, ker prinaša s seboj
osvoboditev človeštva. Zato se im-
perializem poslužuje vseh sredstev,
da bi zaustavil zmagoslavlno pohod
delovnega ljudstva. V tem svojem
prizadevanju kupuje sebi priko-

jene ideologije ali pa navadne zlo-
čince, ki naj bi vnesli razdor v vr-
ste demokratičnega tabora in pred-
vsem pa v vrste delovnih ljudi.

Do sedaj so morali vsi imperia-
listični agenti saragatovskega, blu-
movskega ali bevinovega tipa obja-
viti svoj bankrot. Desnega socialis-
tičnega pokreta se imperialisti ne
morejo več posluževati, ker je do-
stojno razkrinkan. Zato so vrgli na
barikado svojo zadnjo rezervno: ti-
tovsko ideologijo, ki naj bi s svojo
demagogijo in s svojim »novim«
protikomunizmom in protisovjetiz-
mom uspela tam, kjer niso uspeli
imperialisti in kjer so popolnoma
propadli desni socialisti.

Tu v Trstu so se po prvem neus-
pehu, ki je za titofašiste in zaradi
tega za imperialiste pomenil naj-
hušji udarec, ker so računali, da so
v treh letih poburbožajeta na-
prednega pokreta ustvarili močno
bazo za nadaljni pohod, polagoma
razkrinkali kot najhušji sovražniki
ljudstva in ljudskih težej in sto-

pajo na plan s popolnoma odkritim
licem.
Sam Babič pravi, da ga ne briga,
če ga bomo obtožili, da razbija
Enotne sindikate. Sam Babič je to-
re povedal, da se njegova zločin-
ska akcija ne bo ustavila pred no-
beno podlostjo.

V tem smislu moramo razumeti
sklepanje neke domnevne sind.k.
konference, na kateri se bodo se-
stali izvirski tržškega prebivalstva
in kjer bodo razpravljali, kako naj
razbijejo vrste delavskega razreda
in kako naj onemogočijo enotnost
delavskih vrst v borbi za osnovne
življenjske pravice, ki jih ogroža
imperializem.

Imperialisti se enotnosti delav-
skega razreda v Trstu, t. j. v njho-
vi vojaški in strateški koloniji v
obsednem stanju bojijo. Imperialisti
so se prestrašili zaradi znakov eno-
tnosti tega pokreta, ker so opazili,
da se v zadnjem času vedno bolj
pogostoma dogaja, da delavci obeh
sindikalskih organizacij enotno na-
stopajo in korakajo po poti ne sa-
mo akcijske enotnosti, marveč in
in to kar je zelo važno tudi po poti
organizacijske enotnosti.

Zato so odredili titofašistom na-
logo, naj izvršijo s e n razkol v sin-
dikalnem gibanju in naj to svojo
akcijo čimprej izvedejo, ker so mno-
žice začele uhajati voditeljem de-
lavske zbornice.

Titofašisti bodo s svojim pro-
delavskim strupom poskušali ujeti
na zanko slovenske delavce in kme-
te. Oni bodo poskušali mahati na
vse vetrove s svojim »slovenstvom«,
kakor so skušali napraviti ljudje
okoli »Demokracije«, ki so, zgleda,
opustili misel ustanovitve novih
»svobodnih«
sindikatskih in ki bodo
najbrž z navdušenjem sprejeli to
»njihovo«
misel Babiča.

Naše delavstvo bo na to imperia-
listično in titofašistično provo-
kacijo odgovorilo: ne bo dopustilo,
da bi izrodila človeškega bitja, ljud-
je, ki delajo sramoto človeštvu in
ki ne zaslužijo več človeškega ime-
na, razbili vrste našega delavstva
in da bi tako pomagali k obitvi
jorbe za politične in gospodarske
pravice našega ljudstva.

Razbijalska akcija Babičev in n-
jegovih podprenikov služi edino le
imperializmu, ker je vsaka cepitev
delavskih vrst najbolj dobrodošla
far vojnim hujskačem. Kakor niso
dopustili, da bi titofašisti uspeli
v razkroju demokratičnih vrst, de-
mokratičnih organizacij in Komuni-
stične partije, prav tako ne bomo
dopustili, da bi razkrojili Enotne
sindikate, edine sindikate, ki se do-
sledno bore proti gospodarskemu
propustu našega mesta in našega
delavca ter kmeti, edine sindikate,
ki so trn v peti imperialistom.

Titofašistična akcija za razbitje
Enotnih sindikatov in za ustano-
vitev novih, razbijalskih, imperia-
lističnih in beograjski vladi vdin-
janih sindikatov ne bo uspela, kakor
niso uspeli vse druge akcije titofa-
šizma. Jasno pa je, da moramo
biti zaradi tega budni in varovati
enotnost delavskega razreda kot
najboljšo oporo zmagovitega giba-
nja miru. Dopustiti nadjam: cepi-
tev delavskih vrst, pomeni dopu-
ščati, da se omogoči imperialistom
proizvesti nove o ne proti Sovjet-
ski zvezi, državam ljudske de-
mocracije in proti človeštvu.

Babičevim imperialističnim pod-
replikom pa bo tudi ob tej priliki
naše delavstvo skupno z našimi
kmeti povedalo, da ne bo nasledilo
na te protititovski provokacije.

11 voditeljev KP ZDA
na začasnih svobodih

Demokratske sile Združenih drž-
av Amerike so dosegle veliko zma-
go. Pod pritiskom javnega mnjenja
je bilo izpuščenih na začasno svobo-
do 4. novembra 11 voditeljev
ameriške Komunistične partije.
Kongres za državljanske pravice
je sklenil, da se izpuste na svobo-
do proti izplačilu visoke kavnice
260.000 dolarjev.

V zbiranju te vsote so sodelovali
vsi državljani ne glede na njihovo
politično prepričanje in kolikor so
bili iskreni demokrati. Tako je mo-
gla biti ogromna vsota zbrana v
tako kratkem času.

Zvečer istega dne je bila velika
manifestacija v mestni četli New
Yorka Harlem, kjer prebivajo črnci.
Govoril je znani pevec-črnc
Robertson na čast osvoboditvi 11
voditeljev KP. Prisostvoval je tudi
črnc Benjamin Davis, eden izmed
11 osvobojenih voditeljev.

Policija Združenih držav je ob tej
priliki nedvomno dokazala svojo
nedemokratičnost in svojega deloda-
lca - kapitalista, s svojim brutal-
nim napadom na miroljubne mno-
žice črncev, ki so po manifestaciji
šli v povorki.

Policija pa je poskušala provo-
kacijo še nadalje izkoristiti in je
tekmo noči zasedla mestno četrt
črncev, pretepla in aretirala po
volji ljudi, ki jih je nalezela na ce-
stah itd. Vendar je morala policija
že zjutraj izpušiti večino aretiranih,
ker niso imeli nobene krivde in
ker je bila provokacija preveč očit-
na.

Zasedanja tržškega občinskega sveta INDEPENDENTIST IN SLOVENSKI NACIONALISTI PODPRAJO VOLIVNI STROJ DEMOKRIST JANOV

Stvarni predlogi komunističnih poslancev glede uprave AGEAT-a in občinskega poslovnika odbiti - Zahtevana vrnitev otroškega vrtca v Rojanu

Preteklo soboto se je vršila tre-
tja seja tržškega občinskega sveta.
Po prečitanih zapisnikih zadnje
seje, ki je bil odobren je župan Bar-
tolj predlagal, da se takoj prične
razpravljati o posrednih točkah pra-
vilnika občinskega sveta, ki naj bi
bil nato odobren. Temu se je iz-
tehtnih razlogov upri komunistični
svetovalec tov. Pogassi, ki je izja-
vil, da je komunistična skupina pre-
jela osnutek pravilnika šele na seji.
Po kratki debati je bil predlog tov.
Pogassija sprejet s 27. glasovi.

Občinski odbornik Bonetti je nato
čital referat o imenovanju uprave
sveta ACEGAT-a. Referent je
skusil na vse načine dokazovati
nujnost sklepa občinskega odbora, s
katerim je na svojo roko imenoval
novo upravni svet ACEGAT-a.

Tov. Pogassi je v svoji intervenc-
iji poudaril, da je ACEGAT brez
dvoma ena izmed največjih obli-
kovnih ustanov. Prav zaradi tega
mora o imenovanju upravnega sveta
ločiti občinski svet, nikakor
pa ne občinski odbor sam. Ugotov-
il je, da je bil upravnih svet tega
velikega javnega podjetja imeno-
van 10. oktobra t. l., dočim je ob-
činski odbor na zahtevo sklicanja
občinskega sveta, ki jo je komuni-
stična skupina predložila 14. in 20.
septembra, enostavno odgovoril, da
ne smatra sklicanja občinskega sveta
za nujno. Zahteval je, da se spo-
štuje občinski zakon iz leta 1925,
kateri predvideva, da se v upravnih
svetih ACEGAT-a izvoli 2/5 občinskih
svetovalecev. Z ostri besedami je
ožigal samovoljni sklep občinske-
ga odbora, ki se je na nedemokra-
tičen način poslužil premoči svoje-
ga »glasovalnega stroja«
in imeno-

val v ta upravni svet edino pred-
stavnik svojih političnih skupin.
Tov. Pogassi je obenem zahteval
pojasnila o izidu uradne preiskave,
ki jo je v pogledu Agegata uvedla
prejšnja občinska uprava.

Posebno značilno je bilo sta-
lišče, ki ga je zavzel sindend-
istič Gianpiccoli, ki je bil v glavnem
glasovalec. On je bil v sindend-
ističnem zboru edino o tem, ako
imajo člani upravnega sveta Ace-
gata stalno bivališče v Trstu od 10.
junija 1940.

Presli so nato pri prvoglasovanju
in sicer o odobritvi imenovanja
predsednika upravnega sveta Ace-
gat. Od 54 svetovalecev se je 28 izra-
zilo za odobritev 24 svetovalecev pa
je glasovali proti, dočim sta se dva
vzdržala glasovanja. Isti izid je da-
lo glasovanje za odobritev novega
upravnega sveta.

SKLEPNA RESOLUCIJA SVETOVNEGA ODBORA

VLADE VSEH DRŽAV NAJ SKLENEJO pogodbo miru in prepoved atomске bombe

V Pokretu partizanov miru je treba pritegniti nove milijone poštenih ljudi, ne glede na verske, politične in socialne razlike - Titova klika predstavlja nevarnost za mir - Svetovni odbor bo pokrenil velikopotezno mirovno kampanjo pri vladah, ljudskih skupščinah in med ljudstvi vseh držav

Sest mesecev je preteklo, odkar so predstavniki 72 narodov podpisali v Parizu pogodbo Partizanov miru. V kratkem času, polnem dogodkov zgodovinske važnosti za svet, ko na eni strani milijoni ljudi spregledujejo nevarnost nove vojne in ki so z druge strani dokazali, da se sila miru razvijajo po vsem svetu, se organizirajo ter vzpostavljajo, da preprečijo vojnim hujšakem zanehati novo vojno.

Partizani miru na Kitajskem, ki so bili do večerj zasledovani in preganjani, vodijo danes demokratično republiko, državo 500 milijonov ljudi, ki so v prvih vrstah med branilci miru.

Nastanek nove demokratične nemške republike v sruhu Evrope, daje narodom tega kontinenta novega zaupanja, ko dokazuje da morajo biti sila in žrtve, ki so bile trošene za rušenje in vojno, usmerjene za konstruktivno delo, za mir.

Od enega konca zatiranega sveta do drugega so temelji kolonialnega imperializma, ki pomeni trajno ogrožanje miru, omajani od narodov, ki se v borbi za svojo osvoboditev dopirajo nov delez k naši borbi. V deležih, ki so usuzene politiki Marshallova plana in Atlantskega pakta, in celo v Ameriki je ves politični sistem, zgrajen v pričakovanju novega konflikta, omajen pod težo krize, ki se zastojuje iz dneva v dan zaradi nedonosen izdatkov, za pripravo nove vojne.

V Franciji, Italiji in drugih deželah so se milijoni ljudi v borbi proti bedi in vojni združili ter ustvarili močne pokrete Partizanov miru, ki uspešno kljubujejo netilecem vojne.

2. oktober je dal po svetu dokaz o doseženem uspehu pri naporih združiti silo miru ter o uspešnosti vzpostavljenih mednarodnih vezi.

In končno je Sovjetska zveza s svojimi pobudami, ki jih vedno obnavlja za obrambo miru in ki temelje na stalni trditvi da je možno mirno sožitje med različnimi oblikami družbene organizacije, ter tako obnavlja upanje na mednarodni sporazum, je doprinesla nasemu delu distven doprinos, ki se pridružuje uspehom za mirno obnovo Sovjetske zveze.

S pridlo ojačanja fronte miru vse vojne sile pospešujejo silo ter določajo svoj napor o svetovnem gospodstvu, ki že sedaj uničuje narodno in gospodarsko nevidnost ljudstev in ki bi jih neizogibno pripeljalja in vojno.

Atomski monopol, čeprav je obstajal, je sedaj končan. Da bi varali narode ter izsuili od njihovih vlad podpis Atlantskega pakta, so priznali konec tega monopola šele po podpisu Pakta.

In danes po koncu tega namiselnega monopola sila vojne, namesto, da bi začele potrebna pogajanja, ponovno uporabljajo to kot pretežico, da sprožijo v svetu blazno obojevalno tekmovalstvo. S tem ponovno skušajo varati javno mnenje, ko ga hočejo preprečiti, da bi tako tekmovalstvo v obojevalstvu moglo prinesiti odločilno vojaško premoc.

Pospešenemu razvoju atomskih orožij se pridružuje izvajanje ogromnega načrta vsakovrstnega obojevalstva ter ojačanja vojskarskih sil. Takšna politika, ki se z obojevalstvom in vojni skuša izogniti zunanji dobičkov velikega kapitala, vodi vlade, ki so usuznjene Atlantskemu paktu, da prikažejo lastne narode pod težo vno neznoznosti vojskarskih bremen. Valutni manevri, pristilna znižanja javnih izdatkov in socialne namene omejevanja lu beda, ki so posledice povečanja vojskarskih izdatkov, postajajo odločilni čimtelji gospodarske krize.

Da bi upravičili te uničujoče izdatke, s katerimi naj bi goscili svoje namene, se imperialistične sile in njihovi agenti trudijo, da bi izvali vrno vzdušje in bi ustvarili pogoje takozvane preventivne vojne.

Ko je Nemčija zasedla Jugoslavijo, smo poslušali navodila moskovskega radija, ki je govorila, da je potrebno unevitati lastne na vsakem koraku in smo pristopili k ustanavljanju partizanskih enot, to se je zgodilo v Bački julija 1941. leta. Izostali smo naerti za sabotaže in miriranje železnihskih transportov.

Septembra istega leta smo izvedli prvo sabotažo večjega pomena in zažgali 100 vagonov bombaz pri Kisači v Bački.

V drugi polovici septembra 1941. leta, smo dobili nalogo, naj zažgemo tri tovarne. Za zažiganje teh tovarn nam je bilo obljubljeno posebno nevarno sredstvo, ki pa ga nismo prejeli in smo morali pristopiti k izvršitvi akcije popolnoma samostojno. Izvedba same akcije ni popolnoma uspeša, ker sta bili od treh tovarn samo dve zažgani, to pa zato, ker so bile dan prej ojačane straže. To je sabotaža so fašisti izvedli velike aretacije. V okolini Novega Sada je bilo aretiranih preko 150 komunistov. Aretacijo teh komunistov je povzročil provokator v samem rokrajnskem komitetu.

Članica Pokrajnskega komiteta Gorjana Ivacković, ki se nahaja danes nekje na zapadu, je kot angleška špijona izšla vsa partisko organizacijo Vojvodine, sam Pokrajnski komitet je bil razbit, a tovariša Rado Ciprany in Janko Črnjak izstana in ubita. Ostali smo se mi, ki smo bili obojevali in skrati v koruznih poljih in ona tovarni, ki sa bili v globoki ilegali in jih fašisti niso mogli odkriti. Na ta način je ves partijski aktiv vodil borbo sam brez zveze s CK KPJ.

Seje koncem 1943. leta se je povezal z nami Nikola Petrović, član Nacionalnega komiteta (zacasne vlade) in nam dal ukaz, da se je treba postaviti pod komando centralnega vodstva NOV ter nam je rekel, da je bilo tisto kar se je zgodilo 1941. leta posledica težkih napak, da so bili nekje izdajalci, zaradi katerih so bili skoraj vsi komunisti v Novem Sadu na Vojvodini pobiti, itd. Nikola Petrović je sin bogate trgovske družine in je bil pred vojno tajnik velikih kapitalističnih podjetij v Jugoslaviji ter je za to prejemal visoke plače. Leta 1941., 1942. in 1943. je Petrović čisto odhajal v Budimpešto z nekimi nalozami, ki nam niso bili nikoli razjasnjene, a tam se je povezal z Lazo Brankovim (ki je bil sojen na procesu v Budimpešti).

Iz vsega tega je razvidno, da se je oborožena borba jugoslovanskih komunistov v Vojvodini začela brez vodstva CK KPJ. Vsa poznjša borba proti okupatorju in Vojvodini do konca 1943. leta je delo osnovnih partijskih kadrov, ki so bili na tleu domoljubnih množic. Zato je popolnoma, zlagano hvalisanje klike Tito-Brankovič, da je

ne. Na vsak predlog, čigar namen je bil ponovno vzpostaviti zaupanje med narodi, odkoder koli je izhajal, so bile vojne in njihovi skrivni dogovori z milnikom ter odklanjali razpravljanje. Pod krinko marionetne separatistične vlade zasledujejo v Nemčiji politiko obnove vojske in industrijske napadalne sile, katero vodijo Hitlerjevski voditelji in ki je namenjena njihovim načrtom. Isto politiko s prav tako brutalnimi oblikami so uvedli na Japonskem.

Končno se netične preventivne vojne posužujejo stališča, ki ga je zavzela Jugoslavija, v namenu cepitve in kot diplomatske in vojske baze za svoje napadalne podvige.

Sedanja jugoslovanska vlada predstavlja nevarnost za mir z vsemi svojimi obnašanjem in posebnost se s svojim metetaranjem s fašistično atensko vlado, z udarci, ki jih je zadala grškim demokratičnim silam, ter s svojo provokatorsko kandidacijo v Varnostni svet v OZN.

Toda stotine milijonov Partizanov miru so se dvignile po vsem svetu v borbo ter razpolagajo s silo, ki mora preprečiti te načrte. Njihov svetovni odbor, ki je v dne 28. do 31. 10. 1949 imel svoje plenarno zasedanje, je ugotovil na podlagi poročil vseh državnih pokretov v različnih državah naraščajočo silo organiziranega pokreta Partizanov miru.

Da bi razširili naše delovanje in zagotovili zmago, inormo napeti vse sile posebno v državah kot so ZDA in Anglija, ki sta središči nove imperialistične zarote, v latinski Ameriki, v kolonialnih in polkolonialnih deželah ter v državah pod fašistično diktaturo, kjer se borba Partizanov miru razvija v težkih in nevarnih pogojih.

Povsod si je treba zadati nalogo, da se razširijo državni pokreti ter priključijo naši borbi milijoni poštenih državljanov, ki v svoji notranjosti goje upanje v enotnost za stvar miru, upanje, katerega ne bo mogla več ovirati nobena politična, verska ali socialna razlika.

Sile vojne naj vedo, da je vstala nova sila, ki ji zmogla preprečiti njihove načrte, prisiliti vojnim hujšakem podložne vlade, da se uklonijo miru, razširjati povsod idejo razpravljanje in borbo za mir.

Svetovni odbor se obrača na Ljudske skupščine vseh držav sveta ter jih vabi, da razpravljajo o mirovnih predlogih, ki so pri sru s vsem narodom. Poziva jih, da zahtevajo od svojih vlad naj podpirajo te predloge, pri čemer naj ostanejo zvesti duhu listine Zdrženih narodov, po kateri naj uravnava svojo državno politiko.

Tr predlogi naj vsebujejo: 1.) Obvezo začeti neposredna in takojšnja pogajanja pod Mednarodnim pokroviteljstvom in namenu, da prenehajo vojne, ki so v teku, in posebno se v Grčiji, Vietnamu, Indoneziji in v Malajski;

2.) takojšnje skrcenje obojevalstva in vojskarskih sil ter prepoved in uničenje atomskih orožij;

3.) podpis pogodbe o miru s strani velikih sil v okviru Zdrženih narodov.

Te prve obveze in prvi dogovori bi predstavljali dokaz resnične volje za mir. Z njimi bi bilo možno vzpostaviti zaupanje med narodi in pomirjenje, ki naj bi ga zagotavljala Mirovna pogodba.

Svetovni odbor bo točno določil svoje predloge in poslanici namenjeni vsem ljudskim skupščinam: parlamentom, pokrajnskimi in krajevnim zborom. Obenem pa bo poslalnica dana na vpogled in odobritev miroljubnim narodom z velikansko kampanjo o petilci, delegacij in vseh drugih primernih sredstev.

Svetovni odbor partizanov miru ve da narodi razpolagajo s sredstvi, da vsilijo mir.

Rim, 31. oktobra 1949.

Svetovni odbor partizanov miru.

Govor Fadejeva

V pokretu Partizanov miru — so ljudje različnih političnih in verskih prepričanj ter socialnih položajev. Veže pa jih v prvi vrsti prepričanje, da je mogoče rešiti vsa mednarodna nesoglasja brez vojne v duhu medsebojnega razumevanja med narodi in vladami. Veže jih prepričanje, da moreta kapitalistični in socialistični sistem mirno obstajati drug poleg drugega in celo med seboj tekmovali.

Zaradi tega so jih tudi, gotovo, da narodi nacejo vojne, da želijo mir in da imperialistične skupine v Ameriki in v Evropi silijo v vojno iz lastnih interesov. Končno jih druzi tudi prepričanje, da so partizani miru močnejši od vojnih hujšakcev. Zaradi tega so pripravili dan vse svoje sile, da dvignejo narode proti vojni in zaustavijo netilec vojne.

Gibanje narodov v korist miru je doseglo v tej dobi značne uspehe. Stveljo partizanov miru neprestano narašča, državna gibanja miru se ojačujejo iz dneva v dan.

V nekaterih državah napori ljudstva, ki zeli mir, niso se dovolj združili in organizirani. Ponekod se to dogaja po krivdi divjega preganjanja s strani vlad, v nekaterih pa zaradi pomanjkljivosti organiziranja akcije avantgardnih sil v državi, ki se bore za mir, ali pa zaradi pomanjkanja podpore s strani našega Svetovnega odbora. V nekaterih državah je to odvisno od posebnih pogojev gospodarskega in kulturnega razvoja. Kljub vsem uspehom v različnih državah pa narodi vsega sveta brez dvoma pričakujejo važnejših uspehov, opirajo svoje največje nade na pokret miru v državah kot so ZDA, Anglija, Kanada, države latinske Amerike ter številne dežele, ki ječe pod kolonialnim suženjstvom ali v odvisnosti. Brez dvoma morajo državni odbori pokreta za mir v teh državah, kakor tudi naš Svetovni odbor se mnogo pomagati med narodom v borbi za mir. Tudi v Jugoslaviji, iz katere se morajo najboljše predstavniki ljudstva bežati v inozemstvu zaradi neumljenega terorja in dilne klike, ki po svoji okrutnosti

je sklicana za nedeljo 20. t. m. organizativna konferenca FKM.

Potrebno je, da se do tuge dne mobilizirajo vse organizacije FKM ter na sestankih napravijo pregled življenja in delovanja svoje skupine in Federacije v celoti.

Splošna situacija na našem Ozemlju, ter situacija naš mladino nujno zahteva ureditev tukajšnjega mladinskega demokratičnega gibanja in njenega delovanja.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

spominja na Gestapo, ne dvomimo, da obstajajo resnične sile jugoslovanskega naroda, ki so na strani miru. Treba je, da jim Svetovni odbor nudi svojo bratsko pomoč.

Zal so se v nekaterih deželah poštteni ljudje, ki ne razumejo, da je Tito in njegova klika hlapčevsko usuznjena vojnim hujšakem. Končno ni to nič čudnega, ker se je Tito kot vsi od imperializma plačalni agenti dolga časa krinkal in se se krinka, da bi zavedel poštene ljudi. Tudi ni prvi in niti ne zadnji od fašističnih politikov, ki se je, ko je prišel na oblast, kril pod plaščem socializma se nanj skliceval, da bi lažje dušil državo v sužnosti. Na isti način je tudi Mussolini začel v Italiji. Opozorimo naj samo, da ves tisk vojnih hujšakcev sumljivo kaže svojo ljubezen do Tita in njegovega socializma; in to prav ono časnopisje, ki ni delalo drugega kot pa se samo borilo proti socializmu.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

SLAVNOSTNI VSTOP TITOVCEV V VARNOSTNI SVET OZN

S pomočjo anglo-ameriškega volivnega stroja so prišli titovci v VS

MLADINSKA BESEDA

20. november

Kako napaten in zločinski je bil ukrep o razpustitvi organizacije komunistične mladine s strani stave vodstva partije, nam najbolje dokazuje delovanje FKM v zaunjih sedih mesecih.

Ze samo dejstvo da smo v tem kratkem času uspeli položiti trdne organizacijske temelje FKM, z vnanjem velikega stevila novih demokratičnih mladincev in mladink ter z ustanovitvijo desetih novih organizacij na bazi, nam dokazuje kako mladina čuti najmojše obstoja organizacije, ki naj v borbi naše mladine igra vedno avantgardno vlogo.

Tukajšnje naloge, začrtane na ustanovnem kongresu FKM, so bile do danes z dobrim rezultatom izvršene kot na političnem, tako na organizativnem polju. Nujno potrebno je sedaj napraviti skupen kritični pregled na vse to delovanje ter začrtati v podrobnosti bodoče konkretne naloge predvsem v zvezi z možnostmi, ki nam jih nudi jesenski in zimski čas.

V tem smislu, to so perspektivo je sklicana za nedeljo 20. t. m. organizativna konferenca FKM.

Potrebno je, da se do tuge dne mobilizirajo vse organizacije FKM ter na sestankih napravijo pregled življenja in delovanja svoje skupine in Federacije v celoti.

Splošna situacija na našem Ozemlju, ter situacija naš mladino nujno zahteva ureditev tukajšnjega mladinskega demokratičnega gibanja in njenega delovanja.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Komunistični svetovalec Ato Braun je prinesel vse dokazni material, da je bila De Vecchija aktivna fašistka. Nihece drugi ni predložil nobenega obtežilnega materiala.

»Velesposlovanje občinski svetovalec Dekleja Jože in »Primorski dnevnik« sta nedvomno prekosila vse dosedanje nesramnosti, vendar ni mogoče se trdit, če sta že prišla do ...viska ker so v tem pogledu njune sposobnosti neizmerne.

Predvsem je nujno, da se mladina irdno postavi v obrambo svojih organizacij proti razbijskim načrtom titovcev in obtežikov.

Za vse to je potrebna in važna prihodnja organizativna konferenca. Njen uspeh pa odvisi sedaj od sodelovanja vseh mladih komunistov pri pripravi te konference in končno od resne in konkretne diskusije delegatov na konferenci, na podlagi iskrenih

Preobrazba sovjetskega kmetijstva

V SZ obdelujejo zemljo z najmodernejšimi stroji
Udobno življenje v kolhozih

V carski Rusiji je bil kmet predmet nezaljubljenega izkoriščanja. Polno je bil sicer priznan za polnopravnega člana človeške družbe, leta 1861. Torej od takrat ni imel gospodarskega nadzora nad kmetom; od takrat ga ni moglo več ekupirati in prodajati kot živino. V resnici pa je bila ta »osvoboditev« kmečkega življa le krinka. Dejansko so vse posesti, bogati imeli kmeta še vedno ena vrčica. Oni so bili pač zelo bogati; kmet pa je bil zelo revnen in se je moral k bogatašem zatekati za pomoč v vseh stiskah, vseh potrebah. In prav zaradi tega dejstva so bili kmetje tudi po letu 1861 še vedno popolnoma odvisni od veleposestnikov, od kulakov.

Tudi zemlja je bila razdeljena zelo krivico. Trideset tisoč veleposestnikov je posedovalo 76.500.000 hektarjev zemlje torej povprečno je prišlo na vsakega posestnika po 2.000 hektarjev zemlje. Seveda so jo številni posedovali mnogo več. Ostalih 82.000.000 hektarjev ruske

skala vlada je nekaj let za tem nabavila tem posestvom tudi traktorje. Na ta način je bil na državnih posestvih popolnoma spremenjen način obdelovanja zemlje. Jasno je, da se je pridelek znatno dvignil. Tako so se odprle oči tudi najrevnejšim Tomažem, da je za današnje dobo edino primerno in odgovarjajoče obdelovanje polja z mehaniziranim orodjem. To pa se je napravilo le na posestvih večjega obsega. In tako so se zedinile cele vasi ter prišle z obdelovanjem v kolektiv, v skupnost. Ker pa so ta nova gospodarstva bila brez nujno potrebnega mehaniziranega orodja, je Sovjetska vlada ustanovila velike strojno-traktorske postaje. Te postaje so razvrščene po delih tako, da lahko obdelujejo polja do trideset kolhozov, to je kmečkih združenj. Beseda kolhoz pomeni po rusko kolektivno gospodarstvo. Teh strojno-traktorskih postaj je bilo v Sovjetski zvezi pred zadnjo vojno nad 7000. Vsaka izmed teh postaj je imela povprečno po 84 traktorjev s petimi konjskimi silami, 22 kombajnov, t. j. strojev, ki hkrati, zanjejo, mlatijo, vejejo in očistijo žito, 14 mlatinic, 60 traktorskih plugov itd. Danes je seveda veliko več teh postaj in so še bolj moderne in opremljene.

Skupno obdelovanje zemlje je v Sovjetski zvezi odprlo vrata moderni mehaniki. Izginili so stari leseni plugi ter vse ostale primitivne orodje za obdelovanje zemlje. Kolhozni ustroj je pripomogel k temu, da se je začelo pridelovanje vedno bolj večati. Iz dežel ZSSR je za vedno izginila lakota in pomanjkanje. Prvotno lice kmečke vasi se je popolnoma spremenilo. Nastali so novi modernizirani kolhozi, ki so bili zidani, modernizirani, opremljeni s žito, modernizirani hiši za živino; nastale so nove velike farme, ki so danes ponos vsej sovjetski domovini. Istočasno z izginotjem starega primitivnega načina življenja na kmetih je prišlo na vasi novo življenje, ki ne zaostaja v ničemer za mestnim življenjem. V to danes silno zaostale vasi je posvetila luč kulture in izginila je nepismenost. Danes se po našemu vzornemu urejeni sovjetski kolhozi z lepimi vaškimi ljudskimi

zavetišči. V navadnih kmečkih vajah ne manjka niti higiensko zgrajenih bolnic. Sovjetski poljski delavec, sovjetski kmet je danes na isti stopnji kulturnega razvoja, kot ostali delavci, ljudje nove socialistične domovine, ki so na poti h komunizmu. Sovjetski kmetje se danes učijo zato, da bodo še nadalje obdelovali zemljo, seveda na bolj napreden in moderen način, ne pa zato, da bi zemljo opustili, čim bi se izučili, kot se dogaja v kapitalističnih deželah in seveda tudi v današnji Jugoslaviji.

Vsaka vas ima svoj glas Nekaj o Miljskih hribih

Nekoč so tam gospodarili miljski bogataši - "Hribovci, pa so jim obdelovali polja in vinograde - Tržaške ulice in trgi so po večini tlakovani s kamenjem iz Miljskih hribov

Med Miljskim in Koprskim zalivom se dviga srušenje nizko do kaja valovito prešeno gričevje, ki ga imenujemo Miljski hribi. Tu se nahajajo vasi Sv. Barbara, Jelari, Hrebatini, Campore, Božiči in Stare Milje; lahko pa prištevamo še I. Skofije, skozi katere vodi cesta iz Trsta v Koper. Kot trdijo stari oanci, so nastale vse omenjene vasi komaj v zadnjih stoletjih in so torej razmeroma nove.

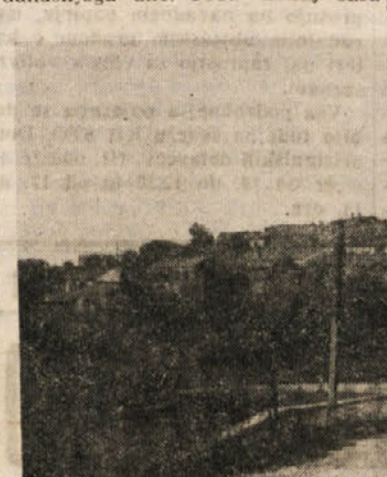
Pred nekaj stoletji so bili Miljski hribi last miljske gospode; a zemlja okoli današnjih Skofij je bila last tržaškega škofa. Pravijo tudi, da so se tamkajšnji prebivalci priselili iz najrazličnejših krajev; Sv. Barbaro n. pr. da so ustanovili Jezuiti. Dejstvo je, da so hribe obdelovali predvsem koloni, ki so obdelovali polja in vinograde in bogatili milijonarje, in tržaškega škofa. Znan je namreč, da so možni hodili vsako jutro v Milje, kjer so pod »Ložo« čakali, da jih kdo aneja na žernado. Sele ko je začela velika trgovina v Trstu ter ko so nastale nove velike industrije, so Miljski prodali svoja posestva v Hribov. Tedaj so zemljo lahko kupovali sčeveti za vsak denar.

Z novo nastalimi razmerami, z uvedbo velike industrije v Trstu ter z ustanovitvijo velikega pristanišča, so se tudi razmere Miljskih Hribovce močno spremenile. Obdelovanje polja in vinograde ni bilo več izplačljivo in vedno več delovne sile je težilo na Trst. Jasno je, da je bilo v veliko škodo in polju, in vinogradništvu. Seveda, so razmere bile take, da se je bolje izplačalo delati v Trstu, kot pa obdelovati zemljo.

Nekako takrat so nastale v Miljskih hribih tudi velike jave v katerih so kopali črno-sivo kamenje in ga v velikih količinah vozili v Trst. Se danes je največ tržaških ulic tlakovanih s kamenjem iz teh jav.

Danes so sicer jave dokaj oslabele, ker moderna tehnika uporablja drug material pri gradnji hiš, ka-

kor tudi pri tlakovanju cest. Vendar pa so ostale jave aktivne do današnjega dne. Pred nekaj časa

SV. BARBARA

so ustanovili delavci novo zadrugo kamenarjev. Trenutno dela v javah še okrog 40 delavcev.

Kljub temu, da je večina delovne moči dobila zaposlitev v Trstu, so polagoma rastle tudi domače naselja po Hribov. Navadno je večina otrok ostala doma in si poleg rojstne hiše ustanovila novo ognjišče. Tako je Sv. Barbara, ki je štela za

doma Francozov je nekaj hiš, stea ob koncu prejšnjega stoletja okrog 40 hiš, danes pa jih šteje okrog 50. Sicer pa je bilo za pred nastankom današnje vasi tam utrjeno naselje, kjer je to nekoč stalo, se danes imenuje Kašterje. Pravijo, da je bil tam celo nek samostan, ter da je bil zrušen z nekim drugim utrjenim naseljem po požarnem rovu. Nekateri oanci trde, da je bil to Trst, kjer je bil celo škofski sedež. Nekdo mi je pripovedoval tudi, da je po premostitvi škofjske stolice iz Tinjana v Koper nastala duhovnija od dekanja v Ospu. Količito je v tem resnice pa ne vem in oboji bi tudi verjetno težko dognati.

Ker so vasi Miljskih hribov razmeroma pozno nastale in ker so tamkajšnji prebivalci priseljeni iz raznih krajev, ni najti nikakih sledov posebnih krajevskih običajev in seg.

V I. Skofiji vedo le redki starejši oanci se kaj povedati o nekdanjem ženinovanju. Neveste so nekoč

imele za balo eno »banko« t. j. skrinjo in »kavaleto« t. j. posteljo s »pajonom« (pernico). Preden je že

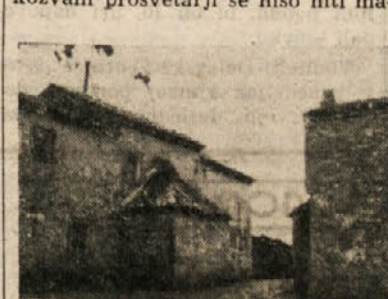

SV. BARBARA

n. n. lahko odpejal bala z nevestinega doma je moral prazničati tantomu nekako »odkupnino«. Ko pa je prišel zenn na dan poroke po nevesti, je dokaj časa niso pustili z doma. Njen oče se je obnašal, kot bi nje ne vedel o očetih; naposled pa je priprilil in novince sta šla k poroki.

Prebivalci vseh vasi v Miljskih hribih so znani po svoji veiki politični zavesti. Sicer ni čuda, da je ta zavest na taki stopnji, saj so bili pravi v teh krajih rojeni — in ne neutrudno delovali — pravi pionirji delavskega gibanja A. P. P. sin, Božič Kolarič in Alma Vivoda, ki je padla kot partizanka.

Spominjam se nekega zborovanja prosvetnih delavcev, ki se je vršilo pred dobrimi par leti v Trstu in kjer se je mnogo govorilo o bodočem delovanju na kulturnem polju v Miljskih hribih. Takrat se je obljubilo veliko; toda vse obljube so bile le gradovi v oblakih. Po zborovanju je ostalo vse pri starem. Takozvani prosvetarji se niso niti ma-

Motiv iz Elerjev

io zavzeli za prosvetno udejstvovanje v »narodno ogroženih predelih STO«. Nasprotno od njih pa so napravili prebivalci Jelarije. Na svoj lastno pobudo so zgradili nov ljudsko-prosvetni dom v katerem so

dobile svoj dostojni sedež ne le po-

Kjer Soča, Sava, Drava tek imajo svoj SREDNJI VEK Gospodarske in socialne razmere

Značilna oblika podeželskega gospodarstva za frankovske dobe in dalje tja do 11. stoletja so bili gosposki dvorci; iz teh svojih središč so zemljiški gospodje obdelovali svoja zemljišča z lastnimi hlapci. Spremembe splošnih gospodarskih razmer so pa v 12. in 13. stol. silile zemljiške gospode k opuščanju tega stanja; svoja zemljišča so začeli deliti na kmetije in jih dajati svojim kmetom v zakup. Kmet-zakupnik je prejel zemljo bolj in temeljiteje obdeloval, kar je donosalo

večjih koristi njemu, a tudi zemljiškemu gospodu.

Razmerje med zemljiškim gospodarstvom in kmetom-zakupnikom so urejale zakupne in najemniške pogodbe, ki kmeta niso prebudo prizadele; predvsem je bilo treba pridobiti tuje naselbine v času intenzivne notranje kolonizacije, a tudi staremu, številno naraščajočemu prebivalstvu, ki si je moralo iskati zemlje v težje obdelovanih in manj rodovitnih krajih, je bilo treba pomoči iz ugodnim gospodarskim pogojem. Tako se je gospodarski položaj kmečkih množic izboljšal, kmet je postal — rekli bi — polsvoboden. Kmečki podložnik je bil dolžan plačevati svojemu svetnemu ali cerkvenemu gospodu gotove služnosti, kar vse je bilo označeno v posebnih zemljiško-posestnih seznanjih, imenovanih urbarji.

Med služnosti so prištevati zemljiški davek, ki ga je kmet-podložnik plačeval spočetka v pridelkih, pozneje v denarju; poleg tega so obstajale v raznih krajih različne male dajatve: za pasjo svinj v hrastovih gozdovih je kmet plačeval »svinsko pravo«, po vinskih gorah »gorsko pravo«, dalje »slovske pravice« itd. Taka pri delu na polju je bila v 13. stol. v večini krajev zamenjana z denarnimi dajatvami; ohranila pa se je v vojni lesa, v delu na cestah in v pomoči pri lovu. Desetine ponajveč ni več poburila cerkev, ampak svetni gospodje, ki so jo imeli v fevdu. Do posebnih dajatev je bil kmet obvezan ob prodaji kmetije, ob smrti gospodarja in ob prevzemu kmetije po njegovem nasledniku.

Kakor že omenjeno, se je pa s kmetom postopalo v splošnem ugodno, skušajoč pomagati kmečkemu gospodarstvu. Seveda so vojne, vremenske ujme in razne druge nevede (kužne bolezni, kobilice...) pogosto obutno poslabšale kmetov položaj.

To, razmeroma zelo ugodno stanje kmeta se je pa zaradi novih gospodarskih težav, nastalih v Evropi kot posledice velikih zemljepisnih odkritij v 15. stol. in pozneje ter zaradi raznih inajdb (smodnik, tiskarstvo itd.), ki so globoko posegla v življenje Evrope, v temeljih spremenilo.

Ze v 12 in 13. stol. so jela v Evropi nastajati mesta. Zaradi neskončnih bojev med fevdalci, so se meščani odvajali s trdnin obzidje, ki pa je branilo, da bi se mesto razširilo; zato so bile mestna hiše temno stisnjene druga pri drugi in grajene v več nadstropij, ulice so bile tako ozke, da je sonce le redkokdaj prišlo na vane. Meščani so obdelovali sicer tudi svoja polja, ki so težala seveda izven mestnega obzidja, v glavnem so se bavili z obrtjo; najbogatejši skupni meščanov pa so tvorili trgovci. Kakor so se združevali obrtniki v svojih stanovskih organizacijah — cechih, ki so branili njihove stanovske pridobitve, tako so trgovci imeli svoje gilde, ki so skrbno pazile, da je ostala pravica trgovanja izključno v rokah trgovcev. Poleg tega so živeli v mestih se težakci, dninarji, vozniki, a tudi obubožani kmetje, ki so si v mestu iskali boljega zaslužka.

Ze spočetka so mesta stremela za tem, da se osvobodijo svojih fevdalnih gospodarjev, ki so — bodisi svetni ali cerkveni mogotniki — na vse mogoče načine stiskali in izmagovali meščane. Cesto je prišlo do dejanskih uporov meščanov, ki so pa bili (posebno spočetka) surovo potlačeni. Tekom časa so si pa mesta le priborila samoupravo in s tem položila temeljni kamen za svoj nadaljnji razvoj.

Toda čimeden ko je dvig trgovine in industrije povzročil v Angliji in Franciji spojitve interesov vse dežele in s tem politično centralizacijo vse dežele, je privedel v Nemčiji ta proces le do grupiranja interesov v provincialnem obsegu, zgolj okrog lokalnih središč in s tem do politične razpuščenosti (Engels, »Nemška kmečka vojna«). Iz vrst plemstva so se dvignili knezi, ki so se osamosvojili in bili kmalu popolnoma neodvisni od vladarja ter odločili v vseh zade-

vah kot samostojni vladarji. Nižje plemstvo je izgubljalo čim dalje bolj na svoji veljavi in je moglo životari le še kot uslužbeni knezovi; istotako so si knezi podvrgli večino mest. Tako je nastajalo nešteto večjih in manjših knežjih dvorov, z njimi pa so rastle tudi potrebe, nastale z rastočim razkosjem, stalnimi vojnami med posameznimi knezi in rastočimi upravnimi stroški. Pa tudi nižje plemstvo je med seboj kar tekmovalo v razkošju na gradovih, sijaju na turnirjih in slavnostih, s čim dalje dragocenejšim orožjem, konji itd.

Nižje plemstvo ni bilo z duhovščino; vsi njo je izgubljali čas zdel v živo in jo razcepil v aristokratski razred škofov, opatov in drugih prelatov, ki so sami bili državni knezi ali pa so vladali kot fevdni gospodje pod vrhovno oblastjo drugih knezov; plembejsko množico duhovščine so pa tvorili podeželski in mestni pridigarji, ki niso predstavljali fevdalne cerkvene hierarhije, in torej niso uživali cerkvenih bogastev, a tudi niso imeli nikakega posebnega vpliva, bili so neuki, često nepismeni in se preživljali pogosto na prav dvomljive načine. Zato so pa cerkveni aristokrate izjemali svoje podložnike ravno tako kot svetni knezi, »postopali so se mnogo nevarneje. Da bi potegnili podložniku poslednji vinar iz žepa ali pomnožili celo posest cerkve, so se poleg brutalnega nasilja posluževali vseh silkan religije, poleg strahot mučenja vseh strahot izobčenja...« (Engels).

V kratkem bomo pričeli objavljati ilustrirano povest
VALENTIN KATAJEV
J a z, s i n
delovnega
ljudstva

Teža vseh javnih bremen, vsega razkošja plemstva in duhovščine, vseh velikih stroškov vojn itd. ita. je padla na kmeta, ki je nosil na svojih plečih celotno zgražo družbe: kneze, uradnike, plemstvo, duhovščino, patricije in meščane (Engels). Čim bolj so rasle potrebe zemljiške gospode, tem huji je bil pritisk iste na kmeta. Da bi povečali svoje dohodke, so si zemljiški gospodje prisvajali srenjska zemljišča: gozdove, pašnike, travnike, vode, ki so jih dotlej uživali kmetje. Poleg skrajno brezobzirnega izterjevanja starih dajatev so samovoljno uvajali nove dajatve.

Položaj kmeta je postal najhujši brezupen, ko je srednji 14. stoletje razsajalo po Evropi kuga — »crna smrt« in ugonobila premožne vasi do poslednjega prebivalca. Skozi sto- in stoletja vajeni pokorščine in brez vsake močnosti, da bi se mogli nasloniti na katerikoli drugi razred, so kmetje dolgo časa mirno prenašali vse gorje. V raznih krajih Evrope je sicer prišlo do posameznih krajevnih uporov, ki so pa ostali osamljeni in bili zato kmalu in na najkrajši način zatrti; položaj kmetov se je le še poslabšal.

Do upora v širšem obsegu je v Nemčiji prišlo leta 1524; dvignili so se kmetje malone vse srednje in južne Nemčije in v južnem delu Avstrije. Združeni kmetje so postavili svoje zahteve, razložene v »edvanajstih členih«, ki so — nastajeni — krožili po vsem ozemlju. Zemljiški gospodje so z majhnimi koncesijami pridobili na času, zadržali svoje sile in kmečki upor zavrli v morju krvi. Poginilo je nad 100.000 kmetov, na tisoče vasi je bilo požganih. Luther, ki je spočetka predlagal knezom in seniorjem, naj dajo majhne koncesije v prid kmetov, je zdaj dokončno prestopil na stran močnih in pozival, naj »ubijajo, davijo in koljejo kmete kot stekle pse«.

BREJSKI

Vsako belo nedeljo je bila kajža polna pisank, polna klobas in mesa, polna stolkov, kipjenkov, mliznikov in raznih drugih potic, ki so jih otroci prihranili za mater. Marsikatera kmetica je hlapcu ali dekli pri odhodu stisnila poseben dar v culo z besedami:

»To je za Meto...«

In kadar je Meto tako sedela sredi otrok, je prišlo nad njo, da jim je mnogo govorila, čeprav je bila sicer redkoberedna. »Zdaj, ko ste vsi zbrani pri meni, poslušajte, kaj vam povem jaz — vaša mati, — pankarska mati. Devetero pankartov vas je. Karnece so zavrgle mene, zavrgle so tudi vas. Karnece so zavrgle tudi vašega očeta — se ne smete hudovati nanj, kajti Karnece so ga zavrgle zaradi mene, zaradi vas. Vidite me, kako sedim med vami, moje roke vidite, ki so od ognja in od dela tako zrezane, da niso bile zmogljive rahlega božanja; moje srce je tako posušeno, da ne čuti nobenih drugih skomin, razen ljubezni do vas, do svoje krvi. Kadar boste odrasli, branite svoje pankartsko čast, kjer koli boste hodili. Ko zmanjka mene, ne boste imeli malo toplejših kamre, kamor bi lahko stopili... Zato ste pa povsod doma. Ker niso Karnece vaše, je vaša vsa Podjuna, so vaše vse gore, vse globoče, vse skale in vaša so polja, ki jih prekopavate s svojimi rokami...«

Hudabivniki so je poslušali kakor zamaknjeni.

Metu jim je govorila dalje:

»Z vami je takoli: vi niste karoli drugi otroci — vi ste samorastniki. Vi se niste odzivali po zibelkah, vaše zibelke so razgoni, brazde, zare (ozare), kjer vas je žgalo sonce in vas je močilo dež. Ob teh zibelkah so vam prepevale tujtuke in prepelice, svetila vam je strela, budil vas je grom... Zato ste ko samorastniki. Sami ste se izlevili, brez goje, kot izgubljena samorastna setev v razgonu. Kakor se samorastnik zgrabi z okolico, tako se morate tudi vi, Hudabivniki zgrabit z življenjem. Kjer stojite, požnite korenike. Ne dajte se teptati od drugih, ne prenašajte ponižno krivic, ali tudi vi ne prizadevajte nikomur, nobenemu bližnjemu kakih krivic... Poglejte, mene so položili na martenico, ko še dobro vedela nisem, kaj je svet. Močje bodo polagali tudi vas. Tedaj stisnite zobe in si mislite, da ste samorastniki — da ste Hudabivniki. Zdaj po meni vas je deyel, brez pedeset let vas bo lahko že sto, čez sto let vas bo petkrat, desetkrat toliko. Potem si boste združili lahko priborili svojo enakopravnost, svoje pravice...«

(Konec sledi.)

Po takih prespanih, omotanih pijanostih je Ožbeja zmeraj navdušila neka mehoba. Posedal je z otroki, ki so bili se pr. hiši, jih pogubila metla tolažila: »Ne maraj, Ožbej, vdaš se v božjo voljo, smo pač nesrečniki vsi skupaj.«

»Za sem kriv vse te nesreče! Ali razumite me: jaz sem med dvema mlinskima kamnoma — na eni strani Meto, na drugi strani pa Karnece. Dojgo sem omahoval, dokler me ni stisnilo, da se nisem mogel gneti. Danes pa — kar je dejano, je dejano, strotej sem, amaznik na dunu in na teiesu, carapa (šieva), brez odločnosti in volje. Mo oče je čisto drugacen mož in ti, Meto, si čisto drugačna...«

Mali pankrti so ga nemo poslušali ter iskali odgovora pri materi. »Ta ga je potem tešila:

»Vse se bo še prelozilo, ni še ni zamujenega, Ožbej.«

»Ta, toda vzeti se morava in vse bo še dobro! Karnece ne morejo biti več moje, kar nič ne de. Vzeti kako kajzo v najem in živeti skupaj. Ce bom hotel, mi morajo dovoliti ženitev. Toliko vas je že, da bo v soseska le vesela, če boste imeli pravega očeta. In tega ciganskega življenja bo potem konec.«

Po vsaki taki težki pijanosti se je Ožbej poslavil od svoje družine z besedami:

»Da... o pustu se vzameva.«

»Do pusta tako, potem pa je začel:

»Meto veliki noči se vzameva.« In tako dalje.

Meto je morala skoraj sama preživljati svoje droso. In to je bilo težko, kajti pri baji jih je bilo zmeraj najmanj četrto; eden je bil drugi, drugi je komaj shodil, tretji je bil hlače in četrti je postal gol denar za prvo pastirsko službo. Tako je bilo skoraj petnaest let.

Meto je morala delati takorekto nič in dan; poleti je hodila na dnine, pozimi je predla doma, plela slamnice, jerbase in koše, delala kmetovo orodje, žlice, kuhlije, solnike, žličnike, z eno besedo: prijala je za vsako delo, ki ji je prišlo pod roke. In ni bilo dela, ki bi mu ne bila ni. Meto je bila, ko je bila najmlajša, kar nekajletna, ki ji nobena pot ni bila predaleč, nobeno vreme pregro. Kljub temu, da je jemala zanj, se je ob velikem delu soseska zanjlo pipala (trgala). Z njo je bil najmlajši v zibelki na glavi, pa še dva, tri hlačeji ob sebi je odhajala ob prvi zori na delo in prihajala pončji domov. Njena prdnost je bila skoraj nadelovska. Edino tej prdnosti, ki je bila zmorna in tako velika materinska ljubezen, kakrno je posila v sebi Meto, se je

PREZIOH
VORANC

bilo zahvaliti, da je tako velika družina odrasla brez prevelikega pomanjkanja, da so vsi otroci odrasli zdravi in zdrave pameti.

Ob takem ugnem nadloveskem boju je v soseski od leta do leta rastele metne vedne. Pomaštem je javno mnenje prenjalo na njeno stran. Ljudje so se zmeraj bolj spotikali nad trdovratnostjo starega Karničnika, ki se je že vedno strastno protivil zakonski zvezi med Ožbejem in Meto. Da bi svojo voljo lažje uveljavljal, je še sam ravnal posestvo, čeprav je mlajši sin postal polnoleten.

Meto je dolga leta še sanjala o kajži, najprej o eni izmed karličkih, tako velikih, da bi se njena družina preradila domo, potem pa kakrni koli baji, samo da bi ji življenje postalo znosnejše, te sanje pa je sčasoma pokopala. Večkrat je bila zdelja talovna (potrta), mislila je na svojo nesrečo in ni mogla razumeti, zakaj moro ravno njo tako tepti življenje. Te misli pa so jo izginile, ko se je spomnila otrok. Velike, težke in neodložljive materinske dolžnosti so jo še z večjo silo gnale na delo za vsakdanji kruh. V tej vsakdanji borbi je nikdar ni zapustila zavest, da se ji godi krivica, da trpi po nedolžnem, da se je njo storil velik greh; zaradi te zavesti je postala zaprta, skoraj zakrknjena od odstalega sveta. Vendar ni povzročitelj svoje nesreče sovražila, pač pa hladno prezirala. In ta prezir, ki je gradil med njo in ostalim svetom vedno višji plot, jo je na drugi strani družil z njeno žvotjo v zmeraj močnejšo skupnost. Imela je svoj lastni svet, v katerem je bilo malo svetlih dni, in se je sprizajnila s to usodo, kakor je mogla in vedela. Zakona z Ožbejem si je zdaj želela le še zaradi soseske, zaradi otrok, ki bi s tem dobili priznanega očeta, da bi vsaj po šegi postali enakovredni ljudje.

Soseska ni mogla razumeti, kako je Meto pri takem življenju in pri tolikih otrocih ohranila svojo lepoto; še potem, ko je zlegla z devet otrok, je bila še zmeraj zvravnana, gladkih lic, živih oči, le kretnje so zaradi neskončne garanja postale manj gibljene.

Lepi so bili tudi vsi njeni otroci, vsi visoko zrasi, ravni, močni, žarečih oči, kar so vse imeli od nje. Metina samosvojnost se je zmeraj bolj oprjemala otrok. Pri njih je bila mati vse, podoba očeta njihovih duš in počasi popolnoma izginjala.

Niso bili bojazljivi, toda ljudi so se izogibali in niso nikomur zaupali ter se vedli kot trdočelniki. Če jih je kdo iz nagajivši vprašal čigavi so, so odgovarjali, ko so se komaj znali obračati jezik: »Hudabivski pankrti smo!«

»Ali niste karlički?«

»To pa že karli so se neprijazno odrezali.

Zato jim je soseska pomamela začela rekati tudi »samorastniki«. Ko so komaj zlezli iz gnezda, so morali že v službo za pastirje; pasli so po vseh belanskih globčah, po planinah Obirja, Pece in Olseve. Mati je vsakemu naredila za popotnico velik kranj na čelo, pod pazduho je stisnila par novih cokel, ki jih je sama napravila za novega odhajajo, za slovo pa mu je rekla:

»Zdaj greš v boj za kruh! Ta boj bo težak, ali premagal ga boš, če ne boš pozabil, da si moj, da si Hudabivnikov...«

In če se je odhajal čmeril, kar je pomenilo, da se čuti še neoblegjenca in preslabotnega pred svetom, mu je mati rekla:

»Gai, ne pomaga nič, doma sta še dva, ki čakata na kruh.«

Potem je v presledkih šlo dalje:

»Gaber - Mohor - Ožbej - Vid - Burga - Primož... doma sta še dva — so še trije, nič ne pomagaj...«

In slehernikrat se je, čemeraj ali čmeravka, sprico materinega resnotožnega obraza prenehal kisati in pogumno nastopil pot v neznan svet, kjer se bje bridki boj za kruh.

Zunaj v svetu so iz pastirjev postajali iberzniki, mali hlapci, drvarji, dninarji, kovači, knapi, iz pastiric kravarice in dekle. Meto je vpejala tako, da so vsako leto na belo nedeljo prihajali k njej. Iz teh obiskov se je razvil nekak hudabivski shod, o katerem se je dolgo govorilo po vsej dolini, ko je Meto že davno bila pod zemljo in niso Hudabivniki imeli nikogar več, pri komar bi se mogli shajati in kamor so prihajali kot na božjo pot. Ob takih prilikah je Meto videla vse otroke zbrane pri sebi, za otroke same pa je bila tudi edina priložnost, da so se videli med seboj. Te sege so se držali do materine smrti. Prihajali so k njej, ko je bila že vsa siva, vsa sključena od dela, prevar in trpljenja, ko ni od njene lepote ostalo nič več drugega, ko njene globoke, svetle oči...

SAMORASTNIKI

Niso bili bojazljivi, toda ljudi so se izogibali in niso nikomur zaupali ter se vedli kot trdočelniki. Če jih je kdo iz nagajivši vprašal čigavi so, so odgovarjali, ko so se komaj znali obračati jezik: »Hudabivski pankrti smo!«

